

TÜRK PÉTER (1943–1997) TAPOSÓMALOM I–II. (1975–2015)

FEKETE-FEHÉR FOTÓ

VÁSÁRLÁS A NEMZETI KULTURÁLIS ALAP TÁMOGATÁSÁVAL, 2016

1. Leírás: a mű körüljárása, a látható, „tudható” tényanyag számbavétele / a kód

a., Az alkotó neve:

Türk Péter, 1943-ban született Pestszenterzsébeten, és 2015-ben halt meg Budapesten. 1957–1961: Képző- és Iparművészeti Gimnázium, Budapest; 1963–1964: Nyomdaipari Tanulóintézet; 1964–1968: Tanárképző Főiskola, Eger. Főiskolás korában absztrakt, „új-expresszív” képeket készített. A világ látványának „csodás szerkezete” kezdi foglalkoztatni, az egész és a rész kapcsolata, az ellentétek közti átmenet, ami a 60-as években készült fakturamunkáin figyelhető meg legjobban. A 70-es évek elején geometrikus, majd egyre konceptualizálódó alkotásokat hoz létre, vizuális szemantikai-logikai vizsgálatokra specializálja magát. 1974-től kezd el (nyelvi analógiákkal párhuzamosan készülő) fotókkal dolgozni, feldarabolt fotómontázsokat hoz létre, destruálva majd re-konstruálva a rész- vagy összképet (Osztályátlag, Átlépés vonalba, acélhuzalba, faágba, a kés hegyén a pontba, 1976)

b., A műtárgy címe:

TAPOSÓMALOM I–II.

A mű címe Taposómalom, a taposómalom emberi erővel hajtott malom egy fajtája. A taposómalom kifejezést használjuk arra is, hogy az emberi élet monoton, sok terhet cipel a dolgozó személy, nincs megállás, hanem egy állandó taposómalom az élet. Mivel a kép konkrétan a művész édesapját ábrázolja, ezért a taposómalom, akár az apja életére is vonatkozhat, aki nyomdai dolgozó volt.

A címadás arra is figyelmeztet, hogy a kép nézője ne álljon meg annál a pontnál, amikor úgy véli, megértette a kép készítésének szisztémáját, hanem gondolkodjon tovább, nézze meg a mögöttes tartalmakat is.

c., A mű formai-térbeli jellemzői: kiterjedése, alakja, felülete, színe, a felületén látható alakzatok (képek esetében a hagyományos vizuális objektumok számbavétele)

A mű két álló téglalap alakú tablóból áll. Az elsőn 16 fotót látunk, a másodikon pedig a 16 fotóból összevágott és a megadott rend szerint egymás mellé helyezett mozaikszerű fotóképet. A rendezés elve a vörösre festett kis négyzetekkel lett jelezve. Vagyis az első képen vörösre festett 16 kicsi négyzet egymás mellé helyezéséből jött létre a második képen látható (16-szor) nagyobb vörös négyzet. A fotók mind fekete-fehérek és mind Türk Péter édesapját ábrázolják.

d., A mű anyagi minőségének leírása: milyen anyagból/anyagokból készült?

A mű fekete-fehér fotókból készült.

e., A mű elkészítésének módja, technikája, a mű mögött felfedezhető technológia:

Ahhoz, hogy ezeket a képeket elkészítse, alapvető szüksége volt egy éles vágóeszközre, mondjuk egy sniccerre, valamint a felhasználandó fényképek mindegyikéből (minimum) 2 példányra. A képek egyik sorozatát meghatározott mérték szerint vonalak osztják egyenlő részekre egy tervezett, másik nagyobb kép érdekében, melyeknek ezek a részek az elemeivé válnak majd. Ezután jön az aprólékos összeillesztés, montázsolás, majd a ragasztás. A manuálisan (kézzel készített) vágott, majd ragasztott képek nagyon hasonlítanak a digitális képi ábrázolásból ismert pixelekre, pixeleire szétesett képekre.

f., Az alkotás műfaja (olykor egyértelmű, de nem mindig evidens):

fekete-fehér fotó

2. Hangulati, jelentésbeli, szimbolikus tartalmak kibontása / dekódolás + személyiség, habitus

A magyarországi neoavantgárd művészet képviselőjeként TÜRK érdeklődése a 70-es évek közepén fordul a fotó felé. Többirányú, egyszerre a technikai eljárásokra és az ezekből következő képi jelenségek vizsgálatára irányuló kutatásai során többnyire valamilyen matematikai rendezőelv mentén többszörözi meg és modulálja a fényképeket. Több képet átlagolva vagy mozgásfázisok szimultán ábrázolásával keresi a vizuális átlag, a képi tipológia összetevőit; Türk „együttlátásnak” nevezi a több kép összeépítéséből, megtöbbszörözéséből vagy egymásra rajzolásából keletkező munkáit. Ebből a gondolatmenetből született a Taposómalom I–II. is. A koncepció a valóság elemeire bontása, majd újrakeverése volt – egy klott gatyás, félmeztelen férfi (Türk Péter édesapja) körbeforgó alakjának 16 mozgásfázisát egyesítette egy képen, mellette pedig az eredeti fénykép kis részekre osztott és megtöbbszörözött „fantomképét”, a leképezett mozdulat átlagát, kivonatát látjuk. A mű az egyedi és általános, lényeg és tulajdonság, kép és adat viszonyát fogalmazza újra. Műveiben a gondolati tartalom, valamely elv vagy szabályszerűség megjelenítése a kép, illetve más művészeti jelentésközvetítő segítségével történik, ezért is tekinthető az ún. „érzéki konceptualitás” szisztematikus alkotójának.

3. A szélesebb környezet feltárása: művészeti, kulturális, politikai kontextusok, összefüggések / dekódolás + értelemadás

Türk Péter munkáinak fontos csoportjai összekapcsolhatók azon az alapon, hogy szokatlan, egyéni, nem általánosan elterjedt képalkotási technikákra épülnek.

Általánosságban elmondható, hogy Türk Péter nem fényképész, nem fényképezni akar, hanem megfelelő fényképekre van szüksége vagy annak egy alkalmas szeletére, részére, elemére, ami éppen megfelelő a projekthez, ami foglalkoztatja.

A moduláris (kisebb egységekből álló) típusú fény-képek, „képszövetek” esetében alkotójuk több különböző felvételt matematikai-kombinatorikai elvek alapján vagy a szövéshez hasonló eljárással egyesített, valójában több képet átlagolva, vagy pedig mozgásfázisok egyesítésével az időben különböző pillanatokhoz rendelhető mozgásleképezéseket egy képpé szintetizálva (Osztályátlag; Nagyítás ismételtetéssel, 1975–77; Taposómalom, 1981; Jön a postás, vagy hazatér a tékozló fiú, 1981). Ez a fajta vizuális alkotómódszer valójában a rész-egész vizsgálata.

Türk Péter művészeti munkássága avval a generációval együtt történt, akik megkérdzték, hogy „Mi a valóság?”. A jelentések jelentését kutatták akkortájt megjelent művészeti divatok mentén, pl. a szemiotika (jeltan, jeltudomány), konceptualizmus, a land art, valamint az akkor divatos pop art és a minimalizmus mentén. Mint képzőművészek innovatív módon vették birtokba a technikai képeket a fotográfiától a filmen át a videóig. Az experimentális fotográfia és kísérleti film új hulláma volt aktuális. Mindez a szocializmus ideje alatt, amikor a feltett kérdés, hogy „Mi a valóság?”, a legkeresetlenebb, talán legüldözöttebb kérdés volt.